

Konzervatív hegyvidék, liberális belváros, balos külváros?

*A fővárosi szavazók pártpreferenciájának kronologikus
változása*

A REPUBLIKON INTÉZET ELEMZÉSE

2026. május

BEVEZETÉS

Az áprilisi választáson Budapesten óriásit nyert a centrista-jobbközép Tisza Párt, sokak meglepetésére pedig a baloldali és liberális jelöltek, akár az inkumbensek is, kifejezetten alulteljesítettek. Budapest politikai arculatát a közbeszéd gyakran leegyszerűsítve, egységesen liberális vagy baloldali térként írja le. Ez a kép részben a főváros egészére vonatkozó választási eredményekből, részben pedig a nagyvárosi életformához társított értékekből táplálkozik. Az ilyen általánosítások azonban hajlamosak elfedni azokat a finomabb különbségeket, amelyek a városon belül, különösen kerületi szinten jól megfigyelhetők.

Valójában Budapest politikai térképe korántsem homogén. A különböző kerületek társadalmi összetétele, történeti fejlődése, lakásállománya és gazdasági helyzete mind hozzájárulnak ahhoz, hogy eltérő pártpreferenciák alakuljanak ki. Míg egyes belső kerületekben erősebb a liberális pártok támogatottsága, addig a külsőbb, kertvárosiasabb részeken gyakran kiegyensúlyozottabb vagy akár konzervatív fölény is megfigyelhető.

Ez a belső sokszínűség arra utal, hogy Budapest politikai viselkedése csak korlátozottan érthető meg aggregált adatok alapján. A kerületi különbségek vizsgálata nemcsak árnyalja a fővárosról alkotott képet, hanem lehetőséget ad arra is, hogy jobban megértsük a társadalmi és politikai törésvonalak helyi szintű működését. Az alábbi elemzés ezért arra vállalkozik, hogy feltárja, miként és milyen irányban változtak a pártpreferenciák Budapest egyes kerületeiben az elmúlt időszakban.

EZEK BUDAI HEGYEK

A budai kerületek, különösen az I., II. és a XII. kerület évtizedekig a jobboldal, a polgári, konzervatív politika stabil bázisát jelentették. Már az 1990-es országgyűlési választáson mindhárom kerületben 27-29 százalékot ért el az MDF, amivel a kerületekben a legjobban teljesítő párt lett, majd négy évvel később bár a párt országosan 13 százalékos eredményre esett vissza, a kerületekben továbbra is 23 százalék felett teljesített. Ezen kívül 1994-ben a még önálló KDNP ezekben a

kerületekben 7-8 százalékot szerzett. 1998-ban és 2002-ben, miközben a főváros nagyrésze az MSZP-re szavazott, az I., a II. és a XII. kerületekben a Fidesz, illetve a Fidesz-MDF koalíció dominált. Mindkét évben körülbelül 10 százalékponttal teljesítették túl baloldali kihívójukat. És nem ők voltak az egyetlen jobboldali erő a kerületekben. 1998-ban ezekben a kerületekben a szélsőjobboldali MIÉP lett a harmadik erő 10 százalékos eredménnyel, 4 évvel később pedig bár megelőzte őket a budai polgári kerületekben az SZDSZ, eredményük alig romlott, 9 százalék felett teljesítettek a három kerületben.

2006-ban a Fidesz tovább növelte előnyét ebben a három kerületben 15-20 százalékra, és még egy budai kerületben, Újbudában is a legerősebb párttá vált. A 2010-es választásokra pedig nem csak egész Budát, hanem az egész várost ledominálta a Fidesz, akik mellé negyedik helyen befutott a Jobbik is 6-7 százalékos eredménnyel. Érdekes, hogy a három klasszikusan polgári budai kerületben 2010-ben érte el legjobb eredményeit az LMP is, ami ezekben a kerületekben tudta egyedül 10 százalékon belül megközelíteni a második helyezett MSZP-t. 2014-ben már látható volt a Fidesz erodálódása ezekben a kerületekben. Kérdés persze, hogy ennek az oka a választók értékrendjének változása vagy a Fidesz jobbra csúszásának és autokratizálódásának elindulása volt. Mindenesetre ekkor az I. kerületben 15, a II. kerületben 8, a XII. kerületben pedig 13 százalékpontos előnnyel nyert már csak a Fidesz-KDNP. Eközben az ellenzéki összefogás 32-36 százalékot, az LMP pedig 10-11 százalékot szerzett a három kerületben. Tehát a baloldali, liberális és zöld pártok együttes támogatottsága utolérte a jobboldalt, ez azonban a szavazatok két párt(szövetség) közti megoszlása miatt még nem volt ennyire szembetűnő. 2018-ban ez a trend folytatódott, 2022-re pedig az ellenzéki összefogás egész Budán legyőzte a Fideszt, harmadikként pedig megérkezett a liberális MKKP, ami a XII. kerületben 7 százalék feletti eredményt ért el (ebben a kerületben lett két évvel később polgármester a párt elnöke, Kovács Gergely). Az idei választásokon pedig végleg eltűnt a budai középosztály támogatása a Fidesz mögül, a párt a három kerületben 30 százalék körül teljesített, ami nagyjából a párt fővárosi átlagának felelt meg. Eközben a szélsőjobboldali Mi Hazánk ezekben a kerületekben szerepelt a leggyengébben, azaz a Jobbikhoz hasonlóan ők sem tudtak a budai hegyekben stabil bázist kiépíteni.

A KÖRÚTON KÍVÜLI PESTIEK

A külső pesti gyűrű az első választást leszámítva hagyományosan a baloldal, azon belül is az MSZP törzsszavazói bázisa volt 2010-ig. A XV.-XVIII. kerületekben 1994-ben és 1998-ban még csak 30-40 százalék közötti eredményt ért el a szocialista párt, 2002-ben és 2006-ban azonban már a 40-50 százalék közötti sávban mozogtak. Ami a szocialistáknál erősödés, az a liberális SZDSZ-nél gyengülés volt, és az 1994-es 20 százalék körüli eredményekről már 1998-ra 8-10 százalék közötti értékre esett a párt a külső pesti kerületekben, még négy évvel később pedig 6-8 százalékra mérséklődött a liberálisok eredménye. Bár 2006-ban az SZDSZ vissza tudott kapaszkodni a 8-10 százalékos sávba a külvárosban, a feltámadás csupán tiszavirág életű volt, a 2009-es EP választáson, ami a párt utolsó országos választása volt, csupán 3 százalékot szerzett ebben a négy kerületben.

A Fidesz 2010-ig 30-40 százalék között teljesített ezekben a kerületekben, 2010-ben azonban ahogy a város egészében, ezeken a helyeken is 45-50 százalék közötti földcsuszamlásszerű győzelmet aratott. Nem a Fidesz volt azonban az egyetlen erős jobboldali párt ekkor Pestszentimrén és a Rákos-patak menti városrészekben. A Jobbik 12-13 százalékkal kiugró eredményt ért el mind a négy kerületben, amit 2014-re a XVI. kerület kivételével 15-16 százalékra tudott növelni. Ezzel szemben a Fidesz 2010-hez képest jelentős 8-10 százalékpontos visszaesést produkált a XV.-XVIII. kerületekben, azonban még így is mind a négyben az ellenzéki összefogás előtt tudott maradni, a Jobbik eredményeivel közösen pedig 50 százalék körüli vagy afeletti eredményt tudott a jobboldal elérni. 2018-ban még mindig a Fidesz-KDNP érte ezekben a kerületekben el a legjobb eredményt, 2022-ben azonban már mind a négyben 1-2 százalékpontos különbséggel az ellenzéki összefogás meg tudta verni a Fidesz-KDNP-t. Budapesti eredményeit azonban felül teljesítette a Mi Hazánk, akik a XV., XVII. és XVIII. kerületben is megszerezték az MKKP előtt a harmadik helyet és 5 százalék feletti szavazatarányt realizáltak. 2026-ban ezt az eredményt meg tudta őrizni a szélsőjobboldali párt, a Fidesz viszont 43-44 százalékról mind a négy kerületben 30 százalékra esett vissza. Ahogy a városban minden kerületet, úgy ezeket is a Tisza Párt nyerte meg, azonban minimálisan (1-2 százalékponttal) a budapesti átlageredményénél rosszabbul teljesített a centrisa párt.

JOBBDALI EXKLÁVÉ A BELVÁROSBAN

A belvárosban 1990-ben az MDF és az SZDSZ még fej-fej mellett teljesítettek 1-2 százalékpontos eltéréssel. Az V.-VIII. kerületben liberális, a IX. kerületben pedig a jobbközép párt lett az első. Az ekkor még szintén liberális Fidesz ezekben a kerületekben negyedik lett, de mindegyikben csak pár százalékponttal maradt le az MSZP-től. 1994-re azonban az SZDSZ egyértelműen maga mögé tudta utasítani mind az öt kerületben az MDF-et, azonban így is a másodikok maradtak, hisz koalíciós partnerük az MSZP fölényes győzelmet aratott az összes kerületben, a belvárosiakban 27-35 százalék közti eredménnyel. 1998-ban a Fidesz ezekben a kerületekben is megközelítette az MSZP-t, jellemzően 5-6 százalékponttal, kivéve az V. kerületben, ahol a különbség alig haladta meg az 1 százalékpontot. Az V. kerületben azonban nem a Fidesz volt ekkora az egyetlen erős jobboldali párt, a budai, polgári kerületeken kívül a MIÉP csak itt ért el Budapesten 10 százaléknál jobb eredményt. Innentől kezdve a 2010-es választásokig az SZDSZ stabilan a harmadik erő lett ezekben a kerületekben, 10-16 százalék közti eredményekkel.

2002-ben tovább nyílt az olló az V. kerület és az őt körülvevő városrészek között. Ekkor már a jobboldal Belváros-Lipótvárosban felért a szocialistákra, akik 34,60 százalékot szereztek, míg a Fidesz-MDF pártszövetség 34,58-at. A MIÉP pedig bár gyengült ebben a kerületben is, továbbra is az egyik legjobb eredményét itt érte el. Eközben a VI.-IX. kerületben az MSZP 6-14 százalékponttal győzte le a Fideszt. 2006-ban a Fidesz 41-32-re verte meg az MSZP-t az V. kerületben, így ekkor először lett itt domináns jobboldali párt. Nem ez volt a Fidesz egyetlen sikere, a VI. kerületben 1 százalékponttal redukálta az MSZP-től való lemaradását, a többi kerületben pedig szintén csökkenteni tudta a hátrányát.

2010-ben a Fidesz-KDNP minden kerületet fölényesen meg tudott nyerni, az V. kerületet viszont 50 százalék feletti eredménnyel sikerült, ami ezen kívül csak a három budai polgári kerületben jött össze a jobboldali pártszövetségnek. 2014-re a baloldali összefogásnak sikerült megérkeznie a Fideszre, Erzsébetvárost 1 százalékponttal megnyerték, Terézvárosban mindössze 0,1, József- és Ferencvárosban pedig 3-5 százalékponttal maradtak csak el a jobboldal

eredményeitől. Az V. kerületben eközben bár csak 44 százalékot szerzett a Fidesz-KDNP, azonban így is 10 százalékpontot vert a baloldalra. 2018-ban az ellenzéki megosztottság miatt mindegyik kerületet a Fidesz nyerte 40 százalék körüli eredménnyel, 2022-ben azonban az öt belvárosi kerület mindegyikét az ellenzéki összefogás tudta elhozni, 45-50 százalék közti eredménnyel. A VI., VII. és IX. kerületben 10, az V. és VIII. kerületben 5 százalékponttal maradt el ettől a Fidesz, azaz a korábban erős fideszes Belváros-Lipótváros ugyanúgy elkezdett elfordulni a Fidesztől, mint a budai hegyek kerületei. Az elfordulás mértéke viszont kisebb volt, 2026-ban a budapesti kerületek közül a Fidesz az V. kerületben érte el legjobb eredményét, 34 százalékot, ahogy ez volt az egyetlen fővárosi kerület, ahol a Tisza Párt a szavazatok kevesebb, mint 60 százalékát (58,5 százalékot) szerezte meg.

KONKLÚZIÓ

A fenti folyamatok alapján jól látszik, hogy Budapest politikai szerkezete az elmúlt évtizedekben nem stabilan baloldali vagy liberális volt, hanem folyamatosan átrendeződött, gyakran egymással ellentétes irányú helyi trendek mentén. A budai, hagyományosan polgári-jobboldali kerületek 2010 óta nyitnak a liberális pártok felé, miközben a külső pesti városrészekben a korábbi baloldali dominancia erodálódott, és hosszú időre helyét jobboldali fölény vette át. A belváros pedig mindvégig egyfajta átmeneti térként működött, ahol a politikai verseny kiegyenlítettebb, ugyanakkor gyorsabban reagál az országos politikai változásokra. Kérdés persze, amit csupán választási adatokból nem lehet megállapítani, hogy a szavazók értékrendje változott (esetleg a kerületek lakosságában volt jelentős fluktuáció), vagy a pártok maguk változtak meg annyira, hogy bizonyos rétegeket elvesztettek, másokat pedig meg tudtak szerezni.

A 2026-os választás ebből a szempontból nem egyszerűen egy újabb fordulat, hanem egy olyan töréspont, amely több korábbi trendet egyszerre zárt le. A Fidesz támogatottságának visszaesése nemcsak a liberális és baloldali fellegvárnak számító kerületekben vált egyértelművé, hanem a korábban stabilabb bázisokban is. 2026-ból nehéz következtetni, hisz az Orbán-ellenesség felülírta az ideológiai törésvonalakat, de azt historikusan láthatjuk, Budapesten nagyjából 40 százaléknyi

jobboldali szavazó mindig volt. Kérdés viszont, hogy a maradék 60 százalékot, akik között baloldali, liberális és zöld szavazók vannak össze tudja-e fogni hosszú távon akár a Tisza, akár egy a jövőben megjelenő alternatív politikai közösség.

Összességében Budapest ma kevésbé írható le ideológiai kategóriákkal, mint korábban. A kerületi különbségek továbbra is meghatározóak, de már nem egyértelműen illeszkednek a kertvárosi jobboldal – lakótelepi baloldal vagy a belvárosi liberális – külvárosi munkás sémákba. Ehelyett egy sokkal fragmentáltabb, választásról választásra gyorsan változó politikai tér rajzolódik ki, ahol a pártpreferenciákat egyre inkább rövid távú politikai kínálat, vezetői hitelesség és aktuális társadalmi kérdések alakítják. Ez pedig azt jelenti, hogy Budapest politikai jövője kevésbé tekinthető előre meghatározottnak, mint bármikor az elmúlt három évtizedben.